

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica contra horum temporum hæreses

Stapleton, Thomas

Antverpiae, 1595

Cap. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39546

ANTIDOTA EVANGELICA IN EVAN- GELIVM SECVNDVM LVCAM.

CAP. I.

6. *Erant iusti ambo ante Deum, incedentes in omni-
bus mandatis & iustificationibus Domini sine
querela.*

AL ET hic locus plurimum
contra pestilentes horum tem-
porum hæreses. Primùm enim
docet, obseruari posse omnia
mandata Dei; quod à nemine
vnquam præstitum fuisse per-

Tria fidei
docu-
menta.

petuò vrgent horù temporum
hæretici, Calvinus maximè. Hic enim duo sunt
qui (si verù Scriptura dicit) *in omnibus Dei mandatis
ambulabant*, id est, ea omnia seruabant: eo sanè sen-
su quo seruari omnia à viatoribus possunt ac de-
bent, & quo ea seruanda esse Catholica docet Ec-
clesia. Secundò docet hic locus, ex mandatorum
obseruatione hominem iustum fieri seu iustifi-
cari coram Deo. Quum enim Euangelista dixisset
illos fuisse *iustos coram Deo*, id est, vera iustitia quæ
apud Deum talis habeatur, causam & modù vn-
defue-

Iustitia
operum.

de fuerint iusti, subiungit: *Incedentes in omnibus manibus datis & iustificationibus Domini sine querela*. Tertio docet hic locus, iustitiam bonorum operum coram Deo talem esse, & sic in omnium mandatorum obseruatione consistere, ut à grauioribus tantum peccatis immunis sit; non quod tam exacta obseruatio necessarium requiratur quæ cum nullis leuioribus peccatis consistat. Ideo enim adiecit Euangelista,

Tract. 41.
in Ioan.

Sine querela: id est, ut S. Augustinus iuxta alias Scripturas sapienter exponit, sine crimine aut lethali peccato. *Multi* (inquit) *iusti dicti sunt sine querela*, quod intelligitur sine crimine. *Nulla enim querela iusta est de his in rebus humanis qui non habent crimen. Crimen est peccatum graue, accusatione & damnatione dignissimum*. Unde & alibi distinguit: *Aliud est esse sine peccato, quod soli Christo competit; aliud sine querela, quod de multis iustis in hac vita dici potuit*. Sic hunc ipsum locum idem sapientissimus Doctor alibi exponit, vbi & simile

In lib. de
perfect.
iustitiæ.

De pecc.
mer. &
remiss.
lib. 2 c. 13
Philip. 3.
Philip. 2.

Apostoli de seipso confessionem introducit. *Conuersatus secundum iustitiam quæ ex lege est, sine querela*. Sed & ipse in eadem epistola Apostolus ad similem iustitiam alios hortatur. *Et sitis sine querela, & simplices filij Dei sine reprehensione*. Rursum in alia epistola quum de seipso dixisset, *Vos testes estis, & Deus, quam sanctè, & iustè, & sine querela vobis, qui credidistis, fuimus*, similem iustitiam alijs precatur, dicens.

1. Theff. 2

1. Theff. 5

Ipsè autem Deus pacis sanctificet vos per omnia, ut integrus spiritus vester, & anima, & corpus sine querela, in aduentu Domini nostri Iesu Christi seruetur. Eandem illis precatur iustitiam ac sanctitatem quam de Zacharia & Elisabetha testatur Euangelium.

Hæretico-
rum pugna.

Contra hunc locum mirè recalcitrant hæretici. Aliqui volunt istos fide iustos fuisse, quia gratis Deo propter mediatorem placuerunt: quæ autem de mandatorum obseruatione subiunxit Euangelista,

lista, ad iustitiam coram Deo non pertinere. Sed
 hos homines in alienū sensum Lucæ verba tor-
 quere ipse Calvinus affirmat. Is verò vt Catholi-
 cos alia via refellat, respondet hanc iustitiam Za-
 chariæ & vxoris eius à iustitia fides fluere & illi subor-
 dinari, idcoq; alterā alteri à nobis opponi nō debere. Sed hæc
 responsio nulla est. Nō enim iustitiā operū iusti-
 tiæ fidei ex hoc loco nos Catholici opponimus,
 sed alterā cū altera cōiungimus, vt iustitia nostra
 corā Deo nō ex sola fide, sed etiam ex mandato-
 rum obseruatione consistat. Hanc isto loco fateri
 & agnoscere videtur sanè prima facie Calvinus.
 Ait enim *veram esse hanc definitionē, Iustos esse qui vitam
 suam formant ad legis præcepta.* Postea quoque osten-
 dit non propterea Christi gratiam esse superuacaneā tametsi
 plena legis obseruatio vitam conferat, quia ad hanc legis ob-
 seruationem accedit gratuita reconciliatio per Christum, &
 quotidiana venia qua illis peccata ignoscit. Hoc certè to-
 tum orthodoxe diceretur, si in illa gratuita recon-
 ciliatione renouationem internam quæ ab altera
 nunquā seiungitur, complecteretur, & de peccatis
 ac defectibus iustorū minutoribus, quibus quo-
 tidiana venia præstatur, loqueretur. Sed vaser he-
 reticus nihil horū intelligit. Ait enim. *Iusti ergo &
 irreprehensibiles censentur, quoniam tota eorum vita testat-
 ur eos iustitiæ addictos esse, regnare in illis Dei timorē, dum
 quoddā est sanctitatis exemplar. Sed cum à perfectione longè
 distet piæ eorum studiū, non potest sine venia placere Deo.*
*Quare iustitia quæ in illis laudatur, à gratuita Dei indul-
 gentia pendet, qua fit vt quod reliquum est in ipsis iniustitiæ
 non imputet.* Attende impostoris verba. Vult in ip-
 sis iustis aliquam adhuc iniustitiam manere. Hæc
 iniustitia est ipsa legis transgressio apud Calvinū,
 quia videlicet ex eius sententia quodlibet vel mi-
 nimū peccatū est vera legis transgressio, & legem
 nemo

nemo potest seruare. Rursū dicit eos ceteri iustos *quia iustitie addicti erant, & Dei timor in illis regnabat.* Iustus quippe iuxta Calvinū est, qui studium bene agendi cum aliquo Dei timore non deposuit, ramentū hoc eius studium boni desiderij effectum non fortiatur, id est, qui nōdum in profundo positus contemnit: vt ad Rom. cap. 7. alijsque varijs in locis aperte eum docere docebimus. Quare & quum hīc dicit, *pium iustorū studium longē à perfectiōne distare,* perfectiōnis vocabulo ipsam iusti operis executionē intelligit. Sed maluit hīc hypocritam agere propter præsens loci euidentiam, quā impiam suam sententiam loco alieno proferre.

Iustus in
sensu
Caluini
quis.

Rom. 7.
Ver. 19.

Beza Cal-
uini hy-
pocritam
detexit.

Rom. 4.

1. Cor. 4.

Gal. 2.

Psal. 143.

Sed Theodorus Beza magistri sui mentē (quem doctissimū interpretem semper vocat) optimē tenens, omni deposita larua, alias hoc loco Scripturas opponit, quę iustitiam operū damnare videntur, vt illud: *Abraham si ex operibus iustificatus est, gloriam apud homines habet, non apud Deum.* Item illud: *Nullus mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum.* Rursū illud: *Si ex lege iustitia, ergo gratis Christus mortuus est.* Quę omnia luis locis exposuimus, & contra iustitiam operum in fide nihil facere ostendimus. Opponit & illud: *Non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.* Cui loco breuiter respōderi potest: Si nemo coram Deo iustificabitur, ergo nec per suā nec per alienā iustitiā ipsi imputatā, nec per opera nec per fidem aliquis iustificabitur, ac per hoc nō operū tantū sed & fidei iustitiā, ipsaq; imputatiuam, hīc locus excludet. Si autem fidei iustitia his verbis non excluditur, perfectiō nec operum fidei iustitia excludetur: quum eadem sit ratio radicis & fructuum, Scriptura quoque non fecus bonis operibus quā fidei iustitiā tribuat. Ceterū quod dicit Propheta Dauid, nec fidei nec

ope.

operum iustitiam veram excludit. Illud tantum docet, in Dei iudicio, qui omni prorsus peccato caret, neminem mortalium qui peccatores omnes sunt vel fuerunt, pro iusto haberi posse, si iuxta iudicium & mensuram iustitiæ diuinæ in examen vocentur. *Aperta sententia est.* (ait Augustinus) *de superiori versu illustrius declarata. Non intres* (inquit) *in iudicium cum seruo tuo; hoc est enim: Noli me iudicare secundum te, qui es sine peccato. Et quod ait, Nō iustificabitur, ad illam iustitiam retulit, quæ in hac vita non est.* Hæc ille. Eodem modo explicat lib. 2. cap. 19. de pecc. mer. & remiss. & de nat. & grat. ca. 60. Vide quoque Bernardum serm. 5. de verbis Esaiæ, qui & ipsos Angelos hoc versu Prophetæ complecti scribit. Illi enim iusti sunt, sed ex Deo, nō corā Deo; & Dei munere, non in Dei comparatione; qui sic iustus est, ut ipsa simul iustitia sit, nec vllum admixtum peccatum habeat, Comparationē igitur statuimus non in sensu Pelagiano, quasi omni prorsus peccato homo careat, & solum secundum minus à Dei iustitia differat, sed ita imperfectam ut etiam in scientia Dei & verè imperfecta sit.

In lib. de
perfect.
iustit.

Vide Hie-
ron. in
Hierem.
cap. 31.

28. *Aue gratia plena, Dominus tecum, &c.*

VERBA hæc & verborum in Ecclesia Catholica usum corrumpunt & exagitant hæretici. Negat vocabulū Lucæ *χαριτωμένην* significare, *Gratia plena*, sed, ut Calvinus vult, *gratiā consecuta*; ut Beza vertit, *gratis dilecta*; ut Erasmus peruertit, *gratiosa seu pulchra*; ut Castalio transtulit, *accepta*. Ceterum verbū *χαριτωμένην*, unde hoc participium passivum deriuatur, significat propriè, *gratia replere*, ut Chrysostomus græcus docet in commen. ad Ephes. cap. 1. hom. 2. vbi Pau-

H h lus

lus eodē verbo vsus dicit, quòd *Deus nos in Christo*
ἐχάρωσεν, gratia repleuit, seu varijs gratiæ donis
 sibi gratos effecit, quæ ibi multa commemorat
 Chrysostomus. Eodem quoque in loco verba
 Christianorum quibus diabolo renunciant & cæ-
 lestia laudât, vocat Chrysost. *ἐν ἡμετέροις*,
 verba gratia plena. Vocatur autem ab Angelo gratia
 plena tum propter futuram filij Dei conceptio-
 nem & partum, vt exponit Ambros. lib. 1. cap. 2. in
 Lucam, Hieron. in epist. ad Principiam Tom. 5.
 Athanasius in Euangel. de sanctiss. Deipara, &
 August. hom. 44. ex hom. 50. tum etiam quia iam
 ante hanc Angeli vocē (quæ non erat operatoria,
 sed partim indicatiua, partim, vt iam dictū est,
 prænunciatiua) & post ipsum partum semper erat
 omnibus virtutibus plena, nullius peccati rea. Sic
 plenam gratia fuisse docet Augustinus serm. 9. de
 temp. & de sancta virginit. cap. 4. & D. Bernardus
 homil. 3. super, Missus est. Idque omnino tum ita
 fieri oportuisse, quia ad finem excellentissimum
 ordinata; tum sic fuisse, quia principio gratiæ ma-
 ximè erat propinqua; scitè probat S. Thom. 3. p.
 q. 27. art. 4. & 5. Cetera circa hunc locū, & de huius
 Salutationis Angelicæ recitatione quotidiana,
 cōtra hæreticorum cauilla vide in Prompt. Cath.
 in festo Annunciationis B. virginis.

Cauillationes tamen Caluini ad hunc locum
 positæ breuiter diluendæ sunt. Contra inuocatio-
 nem huius beatiss. virginis sic disputat, *Cum tota*
Maria excellentia sit mera Dei liberalitas, plusquam præ-
posterè faciunt qui ab ea petendum docent, quod aliunde non
bisum habet. Argumenti absurditas ex simili appa-
 rebit. Tota diuitum in hoc mundo abundantia &
 copia mera est Dei liberalitas: ergo plusquã præ-
 posterè faciunt qui à diuitibus subsidia tempora-
 lia

B. Virgo
 cur gratia
 plena,

Infulsum
 Caluini
 argum.
 contra
 inuocat.
 B. virg.

lia petunt, quæ illi aliunde nobiscum habent: id est, quæ illi à Deo accipiunt haud secus quàm nos. Contra huius Salutationis Angelicæ vsus & recitationem quotidianam ita disputat. *Nimis crassa inscitia Papiſtæ Salutationem hanc quasi magico exorcismo in preculam verterunt.* Respondé, Salutationē Angelicam esse ex natura sua orationem laudatoriam, vt docet Athanas. in oratione in Euang. de Sanctiss. Deipara, & hac ex parte gratiarū esse actionem, sicut tam multi Psalmi sunt, esse quoque per modū insinuationis precationem, sicut illa verba Ioan. II. *Ecce Domine, quem amas, infirmatur,* vt docet August. tract. 49. in Ioan. Addit Calvinus. *Aliud, Atque eò prorupte vefania, vt concionatoribus fas non sit Spiritus gratiam pro suggestu petere nisi per suum Aue Maria.* Videte stupidum Caluini argumentum. Concionatores solent hoc facere, ergo non est fas illis aliter facere. Nec aliqua lex cogit eos hoc facere, sed pia consuetudo; nec illa consuetudo alios modos aut alias precationes excludit quibus Spiritus S. gratia petitur, sed inter alias hæc vna est, eaque tanto illo tempore aptior quanto & breuior, & propter beatiss. virg. excellentiam, cuius intercessio expetitur, efficacior est. Disputat adhuc Calvinus & dicit. *Atqui præterquam quòd Alia tria, sola gratulatio hic habetur, temere sibi alienum officium vsurpant, quod Deus non nisi Angelo iniunxit. Bis autem stulta emulatio quòd non nisi absentem salutant.* Ad singula tria responde. Ad primum: si esset sola gratulatio, piè tamen hoc solo nomine vsurpari. Piè enim illa dicimus aut repetimus, quibus de Sanctis atque amicis Dei erga ipsos beneficia gratulamur. Quanquam ista gratulatio beneficium Dei spectat non soli B. virgini sed toti humano generi collatū. Ideo enim adij-

Hh 2 citur,

citur, *Et benedictus fructus ventris tui*. Deinde non est sola gratulatio, sed est pro maximo beneficio incarnationis Dominicæ gratiarum actio, pariterque precatio, ut iam dictum est.

2. Ad 2. resp. alienum officium hic non usurpari; primum, quia etsi soli Angelo hoc Deus iniunxit, tamen ne eadem verba ab alijs repererentur non prohibuit: secundo, quia quod Deus Angelo iniunxit, hoc nemo nunc facit, id est, nemo futurum virgini partum annuntiat; sed ut illud proœmiū Angelicū perpetuū verū est, sic perpetuū à pijs affirmari potest.

3. Tertiò, quia etsi solis Angelis iniunctū videtur ut Christo recenter nato cantarent, *Gloria in excelsis Deo*, &c. tamen eadem verba à pijs rectè usurpari nec ipse Calvinus negaverit. Postremum quod dicit, infidelitatis Calvinianæ argumentum est, qui Sanctos in cælo regnantes pro mortuis habet, & mortuos vocare solet. Si enim apud Deū Sanctos vivere Calvinus credit, facile intelligeret illos nobis non esse semper absentes, sed quādo piè inuocantur, præsentissimos, sicut Paulus *corpore absens, spiritu præsens erat* in excōmunicando Corinthio fornicario, & Elizeus *spiritu præsens erat* quum seruus eius Giezi munera acciperet à Naamā Syro: nisi forte dicant hæretici ad puniendos malos Sanctorum spiritus adesse, & ad iuuandos pios adesse non posse.

2. Cor. 5.
4. Reg. 5.

34. *Quomodo fiet mihi istud? quoniam virum non cognosco.*

Votum
B. Virgi-
nis.

BEATISSIMAM virginem virginitatis votum ante Angeli salutationem iam dudum vouisse hæc verba confirmant: quod his verbis ostendit S. Augustinus. *Virginis Mariæ*

Marie Deo dedicatam indicant verba quae sibi factum an-
nuncianti Angelo Maria reddidit: Quomodo fiet istud quod
niam virum non cognosco. quod profecto non dixeret, nisi
Deo virginem se ante vouisset. Hæc ille. Idem docet
Greg. Nyll. in serm. de Natiuit. Domini. Nempe
prorsus ineptè & impertinenter hanc difficulta-
tem proposuisset, si ad futurum respexisset; id est,
quod virum nunquam esset cognitura: maxime
dicente Angelo, Ecce concipies in utero, & non dicen-
te, Ecce concepisti in utero. Idem alij Patres ex
hoc loco colligunt. Recalcitrant tamen Calvinus
& ait. Quod ex eius verbis suspicari sunt quidam perpetua
virginitatis conceptum habuisse votum, nimis infirmum est,
imò prorsus absurdum. Persidè enim passa fuisset se mari-
to collocari, sanctumque coniugij fœdus non sine Dei ludib-
rio spreuisset. Nec ipsi Papista permittunt uxori continen-
tiam vouere suo arbitrio. Deinde puerile commentum est,
monachismum fingere inter Iudæos. Hæc ille. Sed ad
hoc totum argumentum variè olim responde-
runt Patres, quos omnes contemnit Calvinus vt
homines absurdos & pueriles. Nullum inter Iu-
dæos fingunt Patres monachismum, nec B. virgo
ex more Iudæorum continentiam vouit, sed ex
singulari sua pietate ac puritate hoc fecit, ne-
sciens se Dei matrem futuram, sed ex puro Dei
amore pura eius sponsa fieri desiderans. Totum
hoc pulchrè docet S. August. Quia (inquit) vir-
ginitatis votum Israelitarum mores adhuc recusabant, de-
sponsata est viro iusto, non violenter ablaturo, sed potius
contra violentos custodituro quod illa iam vouerat. Poterat
quidem & iuberi virgo permanere, in qua Dei filius formam
serui congruenti miraculo acciperet, sed exemplo sanctis fu-
tura virginibus virginitatem Deo dicauit, quum adhuc quid
esset conceptura nesciret. Desponsata igitur B. virgo,
& tamè continentiam vouens, nec ipsi coniugio

H h 3 nec

Lib. de S.
virginie.
cap. 4.

Calvinus
contra
Patres.

nec viro suo iniuriam fecit, vt colligit Calvinus, Non viro, quia illo planè conscio & consentiente hoc fecit, qui illam non nisi ad virginitatis custodiam accepit. Non ipsi coniugio, quia ad essentiam coniugij non copula carnalis (vt putare videtur Calvinus) sed obligatio mutua pertinet. Ideoque coniuges esse non desinunt qui ex mutuo consensu à copula carnali siue ad tempus (vt Paulus hortatur) siue in perpetuum abstinent: de quo lege August. lib. 1. cap. 11. de nupt. & concupisc. Deinde si fœdus coniugij violauit B. virgo vouens continentiam, vt Calvinus ait, debuit secundum eum etiam post filij Dei partum viro copulari. Atqui hoc ipse Calvinus non admittit, qui eius perpetuam virginitatem asserit. Videre ergo debuit, quòd sicuti conscio & consentiente viro perpetua virgo fuit de facto, sic eodem conscio & consentiente hanc perpetuam virginitatem vouit, sicuti eius ad Angelum verba manifestè conuincunt. Quid ergo ad hæc verba Calvinus? *Soluendum (inquit) est obiectum illud quòd virgo in futurum tempus respiciat, ideoque significet nullam sibi fore cohabitationem cum viro. Hæc verò coniectura & probabilis est & simplex, quòd rei magnitudo vel potius maiestas virginem perculerit, vt sensus omnes admiratione ligatos haberet ac constrictos. Quum audit nasciturum esse Dei filium, aliquid non vulgare concepit: atque hæc ratio est cur coitum virilem excludat. Hinc attonita exclamat, Quo modo erit istud? Hæc Calvinus (vt vocat) coniectura aliquid probabile sonaret, si tantummodo dixisset, Quomodo mihi fiet istud? Hæc enim admirantis vox est, & ad magnitudinem futuri partus referri potest, quem quia diuinum fore audiebat, merito interrogare potuit quomodo illa creatura simplex & vulgaris Dei filium & in domo Iacobre-*
gnaru-

1. Cor. 7.

Calvinus
ex seipso
refutatur.Caluini
coniectura
ex textu
refellitur.

gnaturum parere posset. Nunc autem non hoc tantum dicit, *Quomodo mihi fiet istud?* neque ibi terminatur interrogatio, sed in causa admirationis quam subnequit. Addit enim suæ admirationis causam, *Quoniam virum non cognosco.* Non dicit, *Quia pauperi & vulgari viro despōsata sum,* quasi quæ tam nobilem partum generare se posse admiretur; sed dicit, *Quia viro non sum copulanda, nec viri coitum expertura.* Quomodo igitur concipiam & pariam? Et ad hanc quæstionem respondet Angelus, ostendens quòd loco virilis feminis *superueniet in eam & illabatur Spiritus S. & loco virilis* *anplexus obumbrabit & complexabitur illam virtus altissimi: vt sit propterea de sua virginitate secura;* cui soli metuebat purissima virgo, audita partus mentione; & conseruadæ virginitatis studio hanc quæstionem proposuit, quasi quæ nec propter filij Dei partum futurum, virginitatis suæ propositum violare libenter voluerit. Assensum itaque suum cohibuit ac suspendit, donec de eius conseruatione aliquid certum haberet. Quàmquidem virginitatem suam vbi ex Angelo integram sibi mansuram intellexisset, quia viri officium Spiritus S. & virtus altissimi suppleret, ipsòque Elizabethæ sterilis & vetulæ exemplo proposito, etiam virginem parere posse intelligeret, cōfestim absq; vlla alia difficultate assensum suum præbuit, dicēs: *Fiat mihi secundum verbum tuum.* Non ergo magnitudo partus aut ipsius magnitudinis admiratio ratio est, cur coitum virilem excludat, vt Calvinus comminiscitur, ne sanctæ virginitatis propositum in purissima virgine fateretur; sed partus ipse futurus, quem sine coitu virili fieri posse necdum intellexerat, ratio fuit cur coitum virilem à se remoueat, dicens, *Quoniam virum non cognosco.*

Purissimæ
virg. de
conser-
uanda sua
virginit.
anxietas.

sco, id est, *virum non sum cognitura*, ut Beza hoc loco vertit. Nuptura igitur erat sine proposito consuetudinis matrimonij. Sic efficaciter & necessario probat hic locus votum virginittatis à B. virgine conceptum firmiterque decretum fuisse, antequam eam Angelus salutarer; & conuincuntur impij hæretici, qui huiusmodi votum à nemine emitti posse aut debere dogmatizant.

Alia Bezae
corrupte
la reij-
citur.

Beza Caluinum hoc loco se sequi profiteatur, quem & optimum suum parentem, & præstantissimum theologum vocat, & hunc esse sensum ait: *Quandos quidem in eo quod polliceris, nullus locus est vulgari & consuetæ matrimonij coniunctioni, age, qua tandem ratione fiet quod narras?* Fingit ergo Beza B. virginem de noua partus ratione inquirere, eo quod in tam excellenti partu, vulgari & consuetæ matrimonij coniunctioni locus non sit. Atqui nec hic sensus, Caluini commento parum conformis, verbis B. virginis quadrare potest. Non enim querit nouam partus rationem, sed omnem à se futurum partum excludit. Non dicit, quomodo sine viri copula pariam? quæ est consuetæ matrimonij coniunctio: sed dicit, quomodo concipiam in vtero, & pariam filium? quia viri copulam non sum expertura. Notandum quod dicit virgo, *Quomodo fiet istud?* id est, res ipsa quam narras, partus quæ mihi annuncias. Non dicit, *Quomodo fiet tale*, talis partus, aut tantæ prolis conceptus? Dicit τὸ ὄν non τὸ εἶναι. Simpliciter de partu interrogat; sicut causa interrogationis subiuncta demonstrat, *Quia virum non sum cognitura*: id est, quia ab omni partu sibi aliena. Nam B. virginem de aliquo alio partus genere quam de virili & consueto adhuc cogitasse, inanis planè & futilis coniectura est. Deinde si de nouo partus genere præter virilem & consuetum

in-

interrogaret, non fuisset opus addere, *Quia virum non cognosco.* Nihil enim hoc ad rem faceret. Siue enim virum cognitura fuerat, siue non, nouus ille partus præter viri commercium, locum habere potuisset. Ita planè B. virginis quæstionē, dum verum eius & germanum sensum peruertunt hæretici, futilem & absurdam & impertinentem sensum habere conuincunt. Quam etiam quæstionis absurditatem innuere vult Calvinus, dum ait virginem ita percussam & attonitam fuisse, *ut sensus suos omnes admiratione ligatos & constrictos haberet.* Vult ergo illam quasi vix sui compotem sine sensu & iudicio quæstionem proposuisse. Hæc est Caluini impietas, quam sese libenter imitari profiteretur Beza. Talem enim certè quæstionis sensum excogitarunt, qui nihil ad rem præsentem faciens, minimèque coharens, verè sine sensu prolata videatur. Cæterum beatiss. virgo absque vlla sensuum constrictione, prudèter & sensatè interrogauit, cui propterea Angelus grauitè & diuinè respondit, non ita responsurus si illam sine sensu & iudicio aliquid interrogare perspexisset.

B. Virg.
quæstionem quã
indignè
tractant
hæretici.

48. *Respexit humilitatem ancille sue.*

ACRITER hoc loco contendunt hæretici, humilitatem non pro virtute animi & submissione in B. virgine, sed pro viti & abiecta conditione in paupere & ignobili puella accipi. *Humilitas hinc* (ait Calvinus) *non submissionem vel modestiam vel animi habitum significat, ut stultè putarunt indocti & barbari homines, sed tantundem valet ac vilis abiectaq; conditio, quatenus excellentie opponitur, quod ex Græca voce liquet.* Caluino applaudens

Humili-
tas B. Vir-
ginis quæ

Hh 5 Beza,

Beza, eandem cantilenam canit: Significat ταπεινότητος humilitatem, id est, vilem & abiectam conditionem, qualis est nimirum vilium seruulorum. Itaque inepti sunt qui modestiam ceterasque Mariae virtutes hoc loco praedicant, quasi ταπεινότης illud sit quod Graeci ταπεινοφροσύνη vocant: quasi denique Maria vlla sua merita, ac non potius infinitam Dei misericordiam collaudet. Moxque Theophylacti in hunc locum verba ab Erasmo notata reperit, quibus ait virginem non propter suam virtutem beatam se dicendam esse, profiteri, sed quia fecit illi magna Deus: addens Romae hunc commentarium impressum fuisse, ut praeposteri Mariae cultores intelligant sanis hominibus nunquam placuisse has praeposteras Mariae laudes. Erasmo subscribit Cornelius Iansenius, & Didacus Stella: qui verbum ταπεινότητος pro virtute humilitatis apud Graecos nunquam accipi affirmant.

Probatur
humilitas
B. Virgi-
nis quod
vera vir-
tus esset.

Sed erravit ille errans-mus Erasmus, aliosque in errorem abduxit. Nam in hoc ipso cantico ubi dicit virgo, Exaltauit humiles, Ἐξῆλθε τις ταπεινός, eodem verbo utitur: & opponuntur humiles superbis mente cordis sui, & pauperes spiritu significat, ut ipsemet Beza annotauit. Quam Christus in Evangelio dicit Matth. 11. Discite à me quia mitis sum, & humilis corde, vox Graeca est, ταπεινός τῆ καρδίας. Quum idem dicit, Omnis qui se humiliat, exaltabitur, vox Graeca est, ὁ τις ταπεινῶσιν ἑαυτοῦ, Matth. 23. & ὁ ταπεινῶν Luc. 14. & 18. Rursum quum Christus dicit, Qui non se humiliauerit sicut vnus ex paruulis istis, vox graeca est, ταπεινῶσιν, Matth. 18. Lucas quoque Act. 8. citans Esaiæ verba de Christo, In humilitate iudicium eius sublatum est, & non aperuit os suum; utitur verbo ταπεινότης. Iacobi cap. 4. & 1. Petr. 5. Superbis resistit, & humilibus dat gratiam, est verbum τοῖς ταπεινοῖς. Item Iacobi eodem

dem cap. *Humiliamini in conspectu Domini*, vox Græca est, ταπεινώθητε. Sed & apud Paulum, quem humilitatis virtutem non nisi vocabulo τῆς ταπεινοφροσύνης exprimere Iansenius affirmat, huius apud Lucā dictionis ταπεινότης coniugatum pro virtute humilitatis accipitur. Rom. 12. *Non altum sapientes, sed humilibus consentientes, τοῖς ταπεινοῖς συγκαταγόμενοι.* 2. Cor. 7. *Qui consolatur humiles, consolatus est & nos: ὁ παρηγορῶν τοὺς ταπεινούς.* Iam ad Philip. 2. de Christo, *Humiliauit semetipsum factus obediens, &c. ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν.* Temeritatem igitur & ignorantiam Erasmi alij interpretes temere sequuti fuerunt. Nec barbari aut indocti sunt (vt Calvinus garrit) qui virtutem humilitatis hoc loco exponunt, quasi vox Græca id non permittat, sed certè inconsiderati sunt qui virtutem humilitatis hic accipi posse negant, quum tamen multis in locis in Græco Matthæo, Luca, Paulo, Iacobo, Petro, illa vox aut eius coniugatum eandem virtutem significat. Loquitur igitur B. Virgo non vt paupercula, aut contemptibilis aliqua puella, sicuti Lutherus primus nugatus est in Postilla huius Euangelij, aliósq; nugarifecit, sed vt pia & humilis virgo, Deo gratias agens, quòd quum tam parua in oculis suis esset, ad tantam dignitatem Deus illam exaltauit. Sic Lia vxor Iacob mulier diues & locuples, quum prole à Deo donata esset, gratias Deo egit dicens. *Vidit Dominus humilitatem meam.* Prius enim à viro suo contempta videbatur. Sic ipse Dauid Rex. *Vide humilitatem meam & laborem meum.* Et iterum. *Respexisti humilitatem meam, saluasti de necessitatibus animam meam.* Sūt quippe labor & necessitates cum humilitatis virtute in piorū animis coniunctæ. Hanc B. Virginis humilitatē quæ se omni honore indignā reputabat,

In Com.
Concord.
Euang.

Gen. 29.

Psal. 44.

re.

Matth. 23 respexit Deus : *exaltans humilem*, vt in Euangelio promittit Christus, & in hoc ipso cantico B. virgo repetit. Qua in re non suam virtutē, sed Dei erga se beneficia prædicat. Non quod humilis fuerit, gloriatur; sed quod humilem & demissum animū suum Deus respexerit, gratias agit, *exultans in Deo salutari suo*. Et sic verum est quod Theophylactus dicit, quod non propter suam virtutem beatam se dicendam esse virgo prædixit, sed quia fecit illi magna Deus. Magna quippe fuit & valde magna huius humilis virginis tanta exaltatio. Quare humilitatem pro vera animi virtute in hac beatiss. virgine hoc loco exponunt Patres. Imprimis Origenes homil. 8. in Lucam: August. serm. 2. de assumpt. B. virginis: Beda in hunc locum: Bernardus homil. 1. super, Missus est, & homil. 1. de laudibus virg. Rupertus lib. 1. in Cant. Denique omnes illi Patres qui Mariam Eux, obedientem inobedienti, humilem superba opponunt, vt Irenæus lib. 5. Tertull. in lib. de carne Christi. Augustinus serm. 18. de Sanctis. Hieron. epist. 22. ad Eustoch.

Patres
contra
Calui-
num.

Qui humilitatem pro vili & abiecta conditione accipiunt, planē extra rem philosophantur. Nulla enim Scriptura docet, Deum talem conditionem quatenus talem respicere, sed animi abiecti virtutem. *Beati pauperes spiritu. Super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem, & trementem sermones meos? Reuelasti ea paruulis.* Tamen plerique Apostoli piscatores erant, non tamen pauperes & abiectæ conditionis fuerunt. Matthæus diues & pecuniosus, Philippus & Bartholomæus nobiles viri fuerunt. Nec paupertatem nec diuitias in bonorum suorum distributione Deus respicit, sed *humilibus dat gratiam, superbis resistit.*

Matth. 5.
Esai. 61.
Matth. 11.

Iac. 4.

74. *Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati, seruiamus illi in sanctitate & iustitia coram ipso omnibus diebus nostris.*

QUVM hic locus ad necessitatem bonorum operum, quæ omnibus in Christum credentibus incūbit, perspicue demonstrandam plurimum valeat, dupliciter illum hæretici corrumpunt atq; deprauāt. Primum illud, *sine timore*, exponunt de certitudine gratiæ, quam fingunt; & animi tranquillitate ac securitate, quā iam in Christo reconciliati concipiunt: ut timor anxietatem & ægritudinem animi seu dubitationem de salute, & de propitio erga nos Deo hoc loco significet, quia cum hac dubitatione, & sine certa fiducia salutis, Deo liberè & hilariter seruire non possumus. Deinde, *seruire Deo in sanctitate & iustitia*, ad animi gratitudinē referunt, quæ deceat filios Dei; non ad necessariam obedientiam, quæ ad vitam æternam perueniatur. Sic Calvinus & Beza hunc locum peruertunt, totūque Scripturæ sensum inuertunt. Caluini verba sunt. *Quod dicitur, ut sine timore seruiamus, significat non posse nisi tranquillis animis ritè Deum coli. Quum igitur Deus homines sibi in Christo reconciliet, quum eiusdem presidio ipsos tuatur ut securi sint ab omni metu, quum eorum salutem in eius manum & custodiam deposuerit, meritò Zacharias nos eius gratia prædicat à metu liberari. Sic & Beza: Significat hoc loco timor futuri mali ægritudinem, quæ pugnat ex diametro cum fiducia illa filiorum Dei, qui fide iustificati pacem habent. Seruire omnibus diebus Deo in sanctitate & iustitia, exponit Calvinus hoc modo: Quum sibi in perpetuum homines Deus adoptet, non debet caduca vel exigui tēporis eorū esse gratitudo. Et paulo antè: Sicut efficitur (inquit) causa salutis nostræ gratuita Dei bonitas fuit,*

Operum bonorum necessitas defenditur.

In Harmonia.

In Annot. in hunc locum.

ita

ita finalis est, vt homines piè sanctèque viuendo nomen eius glorificent. Callida hæc & impia est textus Euan- gelici corruptio, ad statuendam hæreticorū fiduciam, & ad tollendam obedientiæ mandatorum necessitatē. De quo timore loquatur Zacharias, ex verbis eius adiunctis aduertendum est. *Vt seruiamus* (inquit) *sine timore, de manu inimicorū nostrorum liberati.* Hæc verba & horum tractationē penitus omisit Calvinus, vt facilius fucum lectori faceret. Nec illa etiam tractauit Beza. Isti autē inimici, è quorum manu ac potestate liberati, seruius Deo absque timore, sunt ipse Satanus eiusque copix, vt in superiori versiculo, *Salutem ex inimicis nostris, & de manu omnium qui oderunt nos,* Calvinus ipse exposuit. Seruire igitur sine timore, hoc loco nihil aliud significare potest quàm non timere amplius diabolum aut copias eius, & non timere penam quã ille reprobis infert, non timere insidias quas ille struit. Cum illo enim perpetua nobis pugna est. *Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates tenebrarum harum.* Ille est aduersarius cum quo consentiendum est dum adhuc in via sumus, ne trahat nos ad Iudicem: qui ser- per circuit sicut leo rugiens, quærens quem deuoret. Hunc timere amplius non debemus, sed contemnere, eique resistere: iuxta illud Iacobi. *Resistite diabolo, et fugiet à vobis.* Christus enim dedit se nobis, natus est nobis, passus est pro nobis, vicit diabolū tentan- tem, vicit moriendo, vt per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium, id est, diabolum, & liberaret eos qui timore mortis (id est, timentes semper quid de anima fieret post mortem) per totam vitam obnoxij erant seruituti. Ab hoc timore mortis, & ab hac seruitute diaboli liberauit suos Christus, vt ab hoc timore seruii, & ab hac seruitute diaboli & pec- cati,

Ars Cal-
uini.

Seruire
Deo sine
timore
quid.

Ephes. 6.

Matth. 5.

1. Pet 5.

Iac. 4.

Heb. 2.

tati liberati, ita demum *seruirent Deo in iustitia & sanctitate*, &c. Hoc paucioribus verbis dixit Paulus. *Liberati à peccato serui facti estis iustitiæ*. Non agitur hîc de pace aut tranquillitate, sed de puritate & libertate conscientiæ. Christus dedit se nobis vt primum omnem timorem seruilem, seu spiritum seruitutis in timore, qui status erat filiorum veteris testamenti, excuteremus, nec diabolum, nec mortem, nec peccati iugum aut duram consuetudinem timentes; deinde vetustate omni sublata, & de manu inimicorum illorum liberati, ita demum spiritum adoptionis filiorum Dei acciperemus, *seruientes iustitiæ*, vt Paulus loquitur; siue *seruientes Deo in iustitia & sanctitate*, vt hîc Zacharias loquitur. Porro hoc ipsum seruire Deo in iustitia & sanctitate, non est (vt Calvinus fraudulenter scribit) *causa finalis salutis nostræ*, sed est causa finalis redemptionis per Christum factæ, & vna causa efficiens salutis nostræ, quatenus vitam æternam significat. Christus enim *dedit se nobis*, vt hîc Zacharias loquitur, vel, vt Paulus plenius scribit, *Dedit semetipsum pro nobis vt redimeret nos ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum*. Hic est finis proximus passionis Christi, vt liberaret ab iniquitate & à manu inimicorum nostrorum, & sic mundaret sibi populum acceptabilem, &c. id est, sua gratia nouum spiritum conferret, nouam charitatē diffunderet in cordibus nostris, quo spiritu gratiæ accepto & qua charitate in corde diffusa, seruiremus Deo in sanctitate & iustitia. Christi passionis hæc finalis causa fuit, non autem salutis nostræ. Salutis quippe nostræ, siue vt saluemur, Deoque in æternum fruamur, primaria quidem efficiens causa est gratuita Dei bonitas, meritoria Christi passio,

Rom. 6.
Conscientiæ puritatem in securitate vertit
Calvinus.

Tit. 3.

Matth. 19

sio, instrumentalis causa, quæ ad efficientem reducitur, est ipsa iustitia & sanctitas qua serui-
mus Deo omnibus diebus nostris. Per hanc enim
Dei seruitutem, siue per obedientiam mandatorum
Dei, in qua & secundum quam seruius Deo, quasi
per viam necessariam & à Deo præscriptam, per-
uenimus ad vitam æternam, iuxta clarissima Chri-
sti verba: *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata.* Serui-
mus igitur Deo non solum per modum gratitudi-
nis, ne simus filij ingrati, nec tantum per modum
liberalitatis, quasi cultu spontaneo Deum colen-
tes; nec denique ob illud tantum finem ut Deus glori-
ficetur, quæ omnia hinc Calvinus ponit ut aliquid
pro pietate dicere videatur; sed præterea per mo-
dum necessariæ obedientiæ: necessariæ dico, tum
quia sine ea ad vitam æternam non ingrediemur,
tum quia hinc finis est & proprius effectus passio-
nis Dominicæ, siue causa præcipua cur dedit se
nobis Christus, ut hinc Zacharias loquitur, & Pau-
lus expressius docuit. Tenemus iam quam impiè
& fraudulenter totum hunc textus Evangelici
sensum Calvinus deprauavit. Notandum quo-
que verbum seruire hoc loco, apud Lucam esse
λατρεύειν; quo vocabulo cultus patriæ Deo pro-
prius notatur. Ut hinc intelligamus vitæ sancti-
tatem atque iustitiam proprium esse Dei cultum,
quem Deo debemus præcipue & necessariò: ideò
que bonis operibus, non sola fide, Deum proprie
atque imprimis coli.

77. *Ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum.*

HVNC sibi locum valde propitiū & oportu-
num existimauit Calvinus, ex quo im-
putatiuam suam iustitiam fabricaret. *Præcipuum*
(inquit)

Calvinus ait. Audiamus quomodo, & qua ratione? *Vnde enim salus, nisi ex iustitia!* Transeat hæc propositio, quia reuera nulla salus est sine iustitia; & vnde saluamur, inde quoque iustificamur. Sequitur. *Quòd si filijs Dei aliam cognoscere salutem quàm ex remissione peccatorum fas non est, sequitur non alibi querendam esse iustitiam.* Iam hæc propositio minor falsa est. Falsum, inquã, est nõ aliam esse cognoscendam salutem quàm ex remissione peccatorum, & probare ac concludere Calvinus hoc debuit, quod nunc pro medio & argumento ponit. Dicit quidem Zacharias *scientiam salutis esse ex remissione peccatorum*: sed non dicit ex sola illa esse, vel non aliam esse salutem quàm ex remissione peccatorum. Vafre igitur & fallaciter Calvinus pro argumento ponit, & pro vero & certo subsumit, quod ille sibi probandum & concludendum accepit. Deinde si ex sola remissione peccatorum est salus, vt hic vult Calvinus, ergo nec ex fide est salus. Fides enim non est ipsa remissio peccatorum, sed via ad illam, sicuti spes, pœnitentia, charitas est. Ita rursus suis placitis repugnat Calvinus, & nescit quid affirmat.

Calvinus
ex suis
placitis
refutatur.

Iam verò ex ipsis verbis Zachariæ planè contrarium apparet. Apparet, inquã, nõ in sola remissione peccatorum esse salutem ac iustitiã nostram per Christum, sed etiam in nouo lumine gratiæ, quo perfusi in nouitate vitæ ambulemus. Addit enim: *Visitauit nos oriens ex alto, illuminare his qui in tenebris & in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.* Christus stella matutina & oriens (substantiuum enim est apud Lucam, *ἀνατολή*, non adiectiuum) visitauit nos ex alto, descendit de cælo homo factus, vt illuminaret omnem hominem venientem in hunc mundum, seu

Vitæ nouitas
vna salutis
causa.

seu omnes homines in peccati & ignorantia te-
 nebris antea sedentes; id est, noua luce gratiæ per-
 funderet, vt ea luce dirigerentur affectus huma-
 ni, non iam amplius ad iniquitatem & opera te-
 nebrarum, in quibus nullus ordo, nulla pax est,
sed in viam pacis; id est, in illam sanctam totius vitæ
 conuersationem quæ pacem adfert, cū Deo, cum
 proximo, cum sua cuiusque conscientia. De qua
 alia Scriptura dicit, *Non est pax impijs: & Viam pacis* Esa. 48.
non cognouerunt. Quis nunc nisi proteruè impius ex Psal. 132.
 verbis Zachariæ colligere potest in sola remissio-
 ne peccatorum salutem ac iustitiā nostram consi-
 stere? Quis nisi proteruè impius negare poterit
 venisse de cælo Christum, non solum vt nos Deo
 reconciliaret remittendo peccata per viscera mi-
 sericordiæ suæ, sed præterea per eadem viscera
 misericordiæ, (vnde ait Zacharias, *In quibus visitauit*
nos, &c.) visitaſse nos nouo lumine gratiæ, vt am-
 bularem in præceptis eius, in viam pacis? Pro-
 teruè igitur & impiè Calvinus ea infert quæ apud
 illum statim sequuntur. *Ita iustitia quam superbi ho-*
mines ex operum meritis constant ac fabricant, nihil aliud est
quàm iustitiæ imputatio, dum nos gratis à reatu Deus absol-
uit. Proteruè & impiè & contra aperta Zachariæ
 verba infert iustitiā nihil aliud esse quàm iusti-
 tiæ imputationem. Quum enim *salus sit ex iustitia*
 (vt Calvinus iam arguebat) hanc autem salutem
 Zacharias descripsit *in illuminatione* per Christum
 facta, vt *dirigerentur pedes nostri in viam pacis*, id est, vt
 ambulemus in via iustitiæ, & *abnegantes* (vt Pau- Tit. 2.
 lus explicat) *omnem impietatem, & secularia deside-*
ria, iuste, piè, ac sobriè in hoc seculo viuamus; mani-
 festum est ex verbis Zachariæ, salutem & iu-
 stitiā nostram non esse vllam iustitiæ impu-
 tationem per solam gratuitam à reatu absolutio-
 nem,

nem, sed esse inharentem nobis ex Christi gratia bonorum operū iustitiam, præcedente veterum peccatorū gratuita remissione, veterisque hominis morte ac sepultura, vt Paulus alibi describit.

Rom. 6.

Quod verò garrit de superbis hominibus qui ex operum meritis iustitiam constant ac fabricant, nihil aliud est quam malè sani cerebri spectrum à turbato phantasinatè suo conflatum ac fabricatum. Nisi enim veteres Pelagianos designet, somnium suum narrat. Operū merita Scripturā perspicuè docet, vt suis in locis perspicuè demonstrauius. Sed eadem merita nec sine fide nec sine speciali Christi gratia ponuntur. Ex quibus radicibus profecta verā iustitiam constituunt; non qua ex impijs Deo reconciliemur, sed qua iam Deo reconciliati magis iustificemur, vitamque æternam adipiscamur. Sed nihil absque calumnia & morfu candidum Caluini peccus proferre potest. Addit adhuc aliqua quæ dissimulanda non sunt.

Operum
merita.

Ad hæc notandum est, Zachariam non de extraneis sed de populo Dei habere sermonem. Vnde sequitur non modò iustitiæ principium ex peccatorum remissione pendere, sed imputatiuè (vt ita loquar) in istos coram Deo in finem usque esse fideles: quia aliter coram eius tribunali consistere nequeunt, nisi quotidie ad gratuitam reconciliationem se conferant. Hæc ille. Primum omnino falsum est Zachariam de populo Dei, qui propriè ac verè talis est, habere sermonem quum dicit, Ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorū; quum planū ac manifestū sit de illis eum loqui de quibus statim subiūgit, eiusdè diuinæ misericordiæ effectū prosequens, Illuminare his qui in tenebris & in vmbra mortis sedent: quos planè extraneos adhuc fuisse, nec ad populum Dei pertinere posse, nec ipse Caluinus

Caluini
paralogismus
refutatur.

ne.

negauerit. Esse autem eiusdem misericordiae erga eisdem prosecutionem, ut dixi, verba Zachariae perspicue docent. Dicit Ioannem filium suum praetiturum ante faciem Domini parare vias eius, ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissione peccatorum eorum per viscera misericordiae Dei nostri, in quibus (sup. visceribus misericordiae, id est, in qua eadem misericordia) *visitauit nos oriens ex alto, illuminare his qui in tenebris & umbra mortis sedent*. Tota igitur haec misericordia Dei quam Zacharias hic praedicat, tam quoad remissionem peccatorum quam quoad illuminationem gratiae Christi erga illos homines fuit *qui in tenebris sedebant*, &c. id est, qui Messiam ignorabant, quem Ioannes praedicauit, & qui in grauibus peccatis erant. Nam & Iudaei ipsi ad quos Ioannes praedicauit, propter incredulitatem qua laborabant, & propter peccata enormia quibus abundabant, erant *populus sedens in tenebris & in umbra mortis*, tamen quoad externum foedus & circumcilionis pactum, *populus Dei* erat denominatione tantum, vnde & hic dicitur, *plebi eius*. Erant, inquam, *populus Dei* secundum carnem tantum, quatenus ex semine Abraham secundum carnem; sed quia *nec fidem Abraham sectabantur, nec opera Abraham faciebant*, Rom. 4. Ioan. 8. non erant vere & proprie *populus Dei*. Non enim qui ex carne sunt, *sed qui ex fide sunt* (ait Apostolus) *isunt filij Abraham*; & tanquam *populus Dei, benedictur cum fidei Abraham*. Gal. 3. Increduli autem Iudaei, ad salutem quod attinet, prorsus extranei erant, & sedentes in tenebris atque umbra mortis, non secus quam Gentes quae ignorabant Deum. Quare in causa salutis & iustificationis coram Deo pares eos facit Paulus Gentibus quae ignorabant Deum. Zacharias igitur non agit de populo Dei vere & proprie dicto, de quo populo hic disputat

Calvinus. Agit enim Calvinus de Christianis iam in Christo regeneratis & iustificatis, qui non amplius in tenebris sedent, sed in luce gratie ambulant, nec in umbra mortis, sed in vita iustitiae. Ad hos Zachariae hinc verba non pertinent. Hic primus est Calvinus error aut certe dolus malus, quo in errorem alios adducit. Totum igitur quod ex hoc principio deducit, penitus concidere necesse est: videlicet imputatiue esse homines iustos coram Deo per remissionem peccatorum perpetuam.

Remissio
peccato-
rum quo-
modo
perpetua
iustitiae
pars.
Gal. 4.

Deinde est quidem ita ut non solum principium iustitiae ex remissione peccatorum p̄deat, sed & progressus eius, sed non in sensu & iudicio Calvinus principium iustitiae ex remissione huiusmodi peccatorum est, quae inimicitias inter Deum & nos ponebant, quae talia sunt, ut *qui illa agunt, regnum Dei possidere nequeant*, qualia commemorat Paulus multa, suntque letifera omnia & graua. Ex quorum perpetua remissione si nostra constat iustitia, ut hic Calvinus docet, volens propterea ut ad gratuitam reconciliationem oculos semper conijciamus, nec nisi imputatiue (id est, propter iustitiam Christi nobis imputatam) iusti simus, profecto Christiani hominis iustitiam ponit Calvinus cum perpetuis sceleribus & flagitijs coniunctam, quae perpetuo nobis à Christo remittantur, & sua nobis imputata iustitia obtegantur. Quam quidem esse reuera impiorum horum hominum alce animis infixam sententiam, multis in locis Beza prodidit in suis ad Paulum annotationibus (quod suo loco ostendemus) aperte tamen & rotundè dicere adhuc reformidant, ne ut profus Epicurei & insani homines à pijs omnibus explodantur. Pro-
gres-

gressus autem iustitiæ Christianæ est quidē cum remissione peccatorum perpetua coniunctus, propter quam quotidie dicimus, *Dimitte nobis debita nostra*, sed illorum peccatorū quibus iustorum vita non caret, & cum quibus vera iustitia consistit: de quibus S. Ioannes dixit: *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est.* & D. Iacobus: *In multis offendimus omnes.* Absit autem ut hi sancti Apostoli aut mentiti fuerint, aut illa grauia peccata semper haberint, quæ *qui agunt, regnum Dei non possidebunt*, ut ex illorum perpetua remissione, & ex gratuita semper reconciliatione, iusti coram Deo essent. Nec denique propter hæc leuia aut quotidiana peccata imputatiuē iustos esse opus est. Christus ad illa delenda & propter illam imperfectionem iustorum, orationem quotidianam docuit, imputatiuam iustitiam non docuit. Quæ sanē, imputatiua iustitia adeo nusquam in Scripturis legitur, adeo noua & barbara vox est, ut ipsemet Calvinus hoc loco, hac voce cum correctione quasique petita venia vtatur. Ait enim, *Imputatiuē (vt ita loquar) iustos.* Sanē si Scriptura ita loqueretur, audacter ita loqui Calvinus potuit, nec interiecta parenthesi, locutionem hanc suam à lectore deprecari opus habuit. Sed ipsa prophanæ vocis nouitas quasi suo se forex iudicio seipsam prodidit. De hac quotidiana remissione peccatorum quæ iustis

est necessaria, nec iustitię

Christianę contraria,
alio in loco latē cō-
tra hereticos dis-
putauimus.

(..)

Ii 4 IN

1. Ioan. 2.

Iac. 4.

Imputatiua iustitia vox noua & barbara.

De Iustificatione
lib. 6. c. 8.
& 22.